

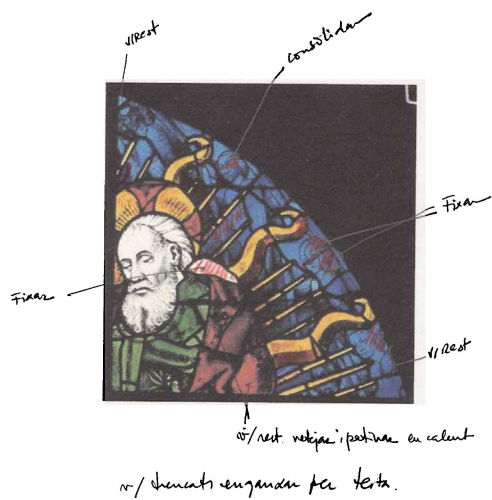
LA RESTAURACIÓ DE LA ROSASSA
DE LA BASÍLICA DE SANTA MARIA DEL MAR

PER

ANTONI VILA I DELCLÒS

L'any 1999, la Generalitat va emprendre la restauració de la rosassa de la basílica de Santa Maria del Mar, sota la direcció facultativa dels seus propis arquitectes i l'assessorament de Joan Vila-Grau i Antoni Vila i Delclòs, ambdós membres del *Corpus Vitrearum Medii Aevi* català. També hi intervingué Steffan Trümpler, membre del CVMA suís, com a assessor extern. La restauració anà a càrrec del vitraller barceloní Pere Valldepérez.

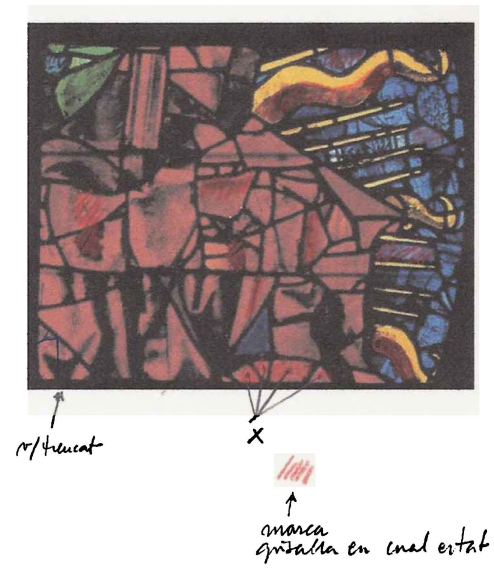
Prèviament a la restauració, la Generalitat ens encarregà un informe sobre l'estat de conservació del vitrall i una proposta de restauració, document que es lliurà el desembre de 1998. En aquest informe es van detallar, vidre per vidre, totes les patologies que afectaven aquest vitrall d'enorme valor històric i artístic, tal com es pot apreciar en aquest document adjunt.

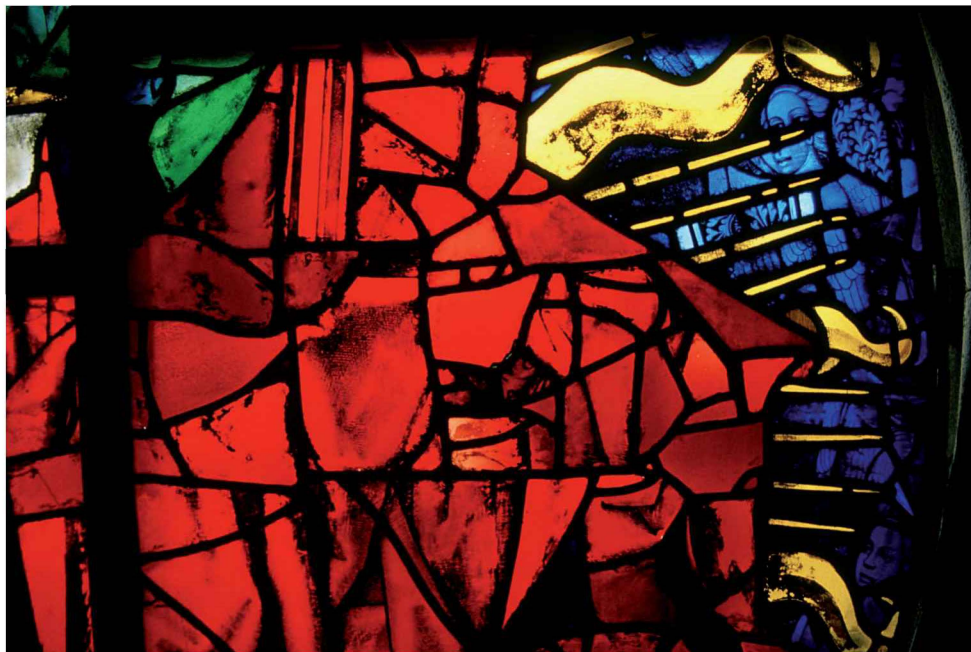
Notes per a la intervenció posterior.
(Fotografies d'Antoni Vila i Delclòs)

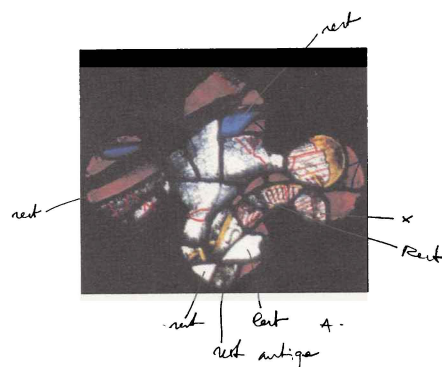
El vitrall ja restaurat
i recol·locat al seu
emplaçament

Plafó central amb el dibuix de les indicacions de les intervencions per restaurar el vitrall

El mateix plafó ja restaurat

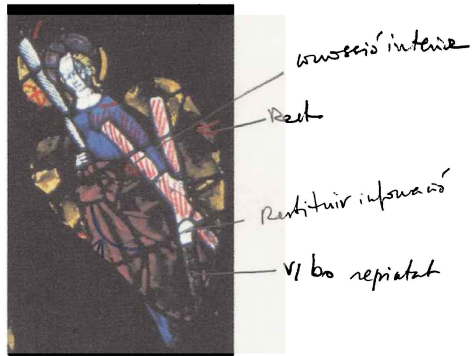

- ficar visible
- netejar sempre
- curar amb vidre fosc, per tota
- substituir els vidres blancs (rest) per uns de verd.

Indicacions prèvies a la restauració del plafó corresponent a sant Joan

Procés de restauració del vitrall de Santa Eulàlia

A-12
 Vidres trencats, enganxar per feix
 Vidres marcats amb ranell → fixar
 retxeta n/ camp/lla

Informe previ a la restauració
 del vitrall de Santa Eulàlia

Vitrall de Santa Eulàlia
 restaurat i tornat a col·locar

Molt genèricament, les patologies que afectaven la rosassa eren:

- Bombament dels plafons.
- Mal estat de les grisalles (fixació).
- Vidres trencats i impactes de balins.
- Reparacions maldestres.
- Corrosió del vidre.
- Pintura freda a tot el vitrall per treure lluminositat.

En l'informe previ es recomanaven els procediments a seguir per intentar resoldre totes les patologies, així com la manera d'actuar en les extraccions dels plafons:

- L'extracció s'havia de fer amb molta cura a causa del mal estat de les grisalles, ja que durant aquests treballs es podia perdre molta informació.
- Una vegada al taller, s'havia de fer una neteja per treure la pintura freda i pòsits calcaris que podien distorsionar la visió real i les patologies autèntiques.
- Valoració i forma d'actuar en les restauracions i reparacions maldestres.
- Valoració sobre l'estat de conservació de la xarxa de plom.
- Forma d'actuar en cares, mans i vidres amb informació important o imprescindible.
- Reinstal·lació dels plafons amb ventilació isotèrmica.

El més significatiu de la restauració que es portà a terme amb molta mestria per part del vitraller Pere Valldepérez fou la neteja exhaustiva que es féu.

Aquesta neteja va ser determinant per comprovar que l'estat de les grisalles era greu, però no tant com ens pensàvem, i que la brutícia acumulada amb els anys i una patina general amb pintura freda que es féu a final del XVIII distorsionaven completament la informació dels vidres. Així, es comprovà que algunes de les restauracions que marcàvem en el volum de Santa Maria del Mar eren errònies.

La pintura freda es posà a final del segle XVIII per treure llum als vitralls i deixar en la penombra l'església. Amb el temps, aquesta pintura freda s'havia esquarterat, i també en alguns llocs havia arrencat la grisalla de sota, segurament per una deficiència d'origen en la cuita, i el resultat de tot plegat donava una imatge molt més degradada del que en realitat era.

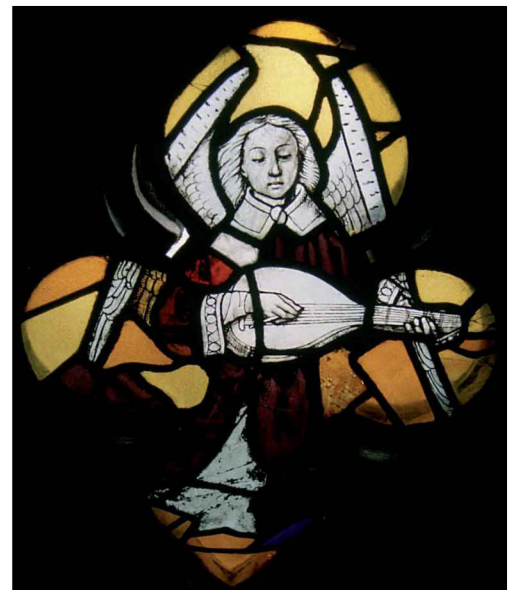
Les grisalles que realment estaven en mal estat es van consolidar amb els productes específics aconsellats pels tècnics del CVMA, però no es va restituir el dibuix de la grisalla que ja havia desaparegut, ja que no es podien aplicar les solucions que es proposaven als informes previs de la restauració. Per tant, es va optar per consolidar el dibuix encara existent en els vidres originals i no intervenir en les grisalles que ja havien desaparegut ni restituir trets ni faccions.

Es van aplanar els plafons i es van tornar a soldar les juntes de la xarxa de plom que estaven trencades.

Es van treure els «ploms de trenca», és a dir, aquells ploms que «enganxen» trossos de vidre trencats, principalment a cares, mans, etc., per restablir la imatge original. Aquests fragments trencats es van unir «per testa» amb resines de contacte.

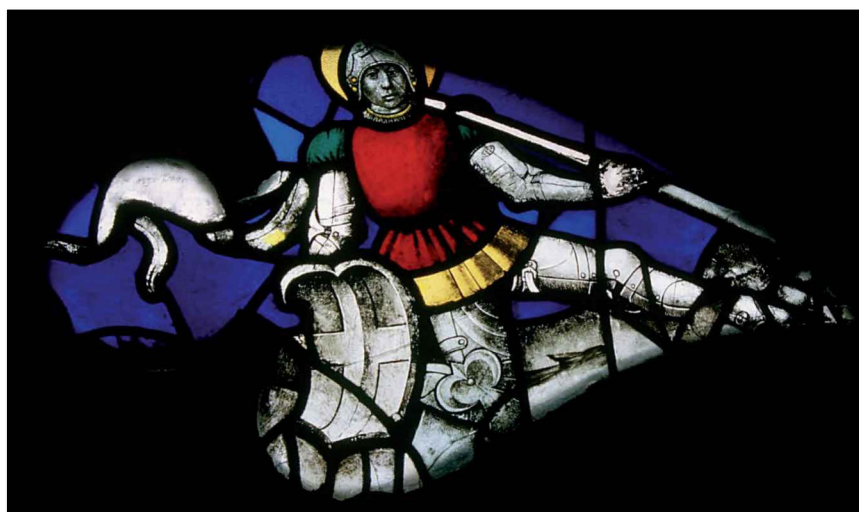
Àngel músic abans de la restauració

Àngel músic

Vitrall de Sant Jordi abans de la restauració

Vitrall de Sant Jordi després de la restauració

Detall de sant Jordi

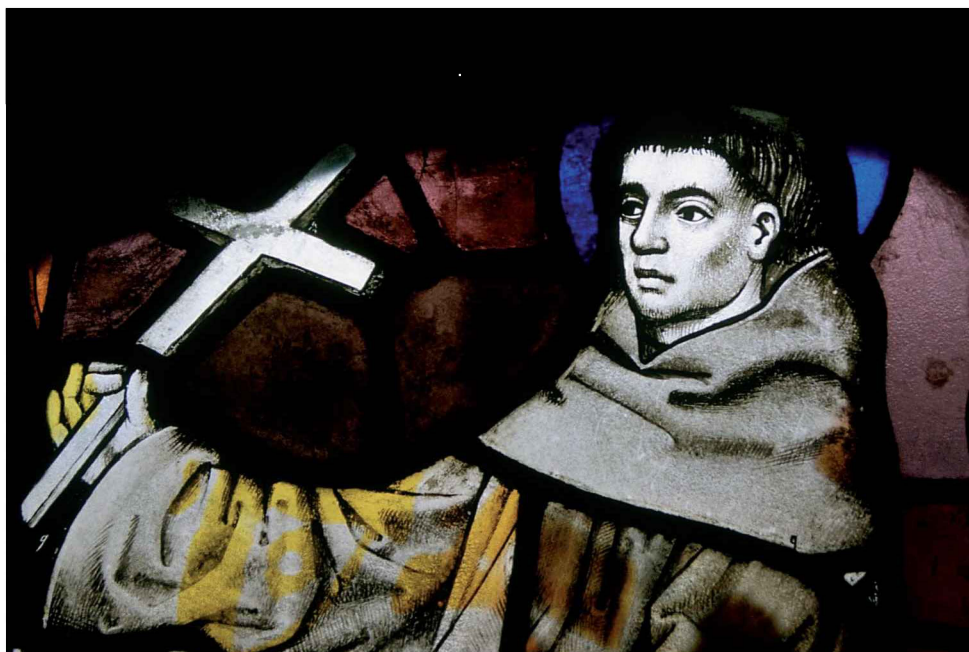
Vitrall de Sant Pere
abans de la restauració

Vitrall de Sant Pere
després de la restauració

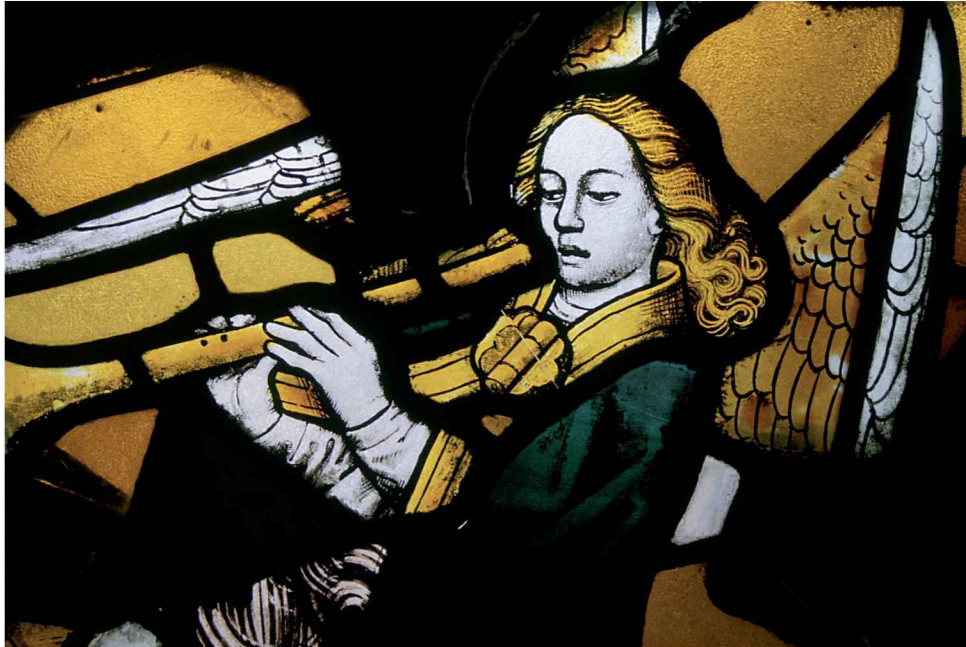

Detall del cap de sant Pere

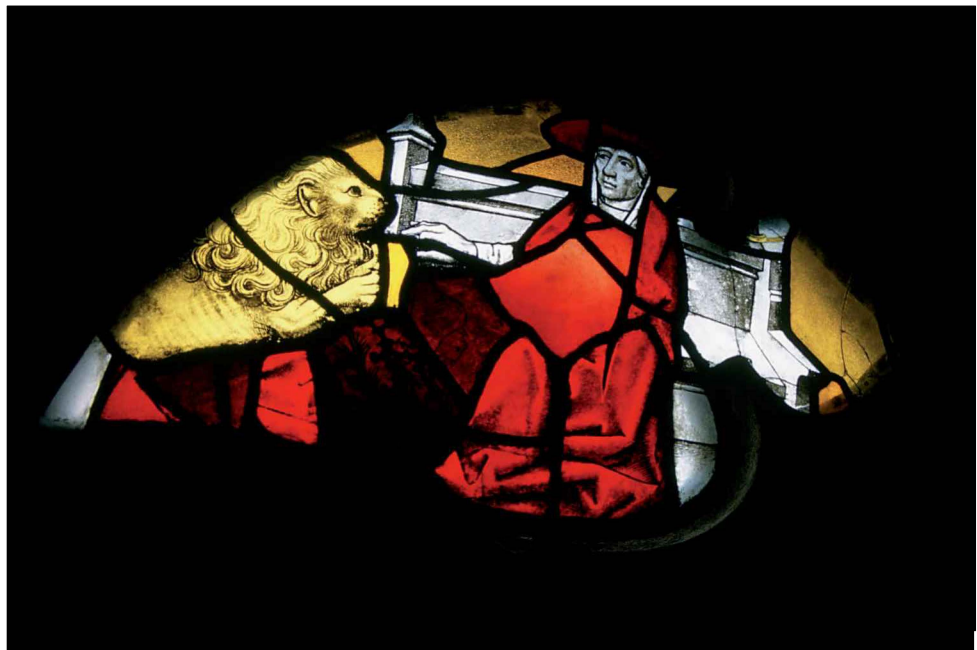

Detall de sant Antoni de Pàdua

Els plafons es van emmarcar amb una peça metàl·lica amb forma d'«U», aliatge de coure i llautó. Aquesta peça donava rigidesa al plafó, ja que aquest es reinstal·là amb el concepte de *protecció isotèrmica exterior*. És a dir, a l'antic lloc del vitrall es posà un vidre de protecció de 6 mm securitzat i el vitrall, amb aquest «marc» d'aliatge, es clavà a la pedra amb unes «orelles» que el separaven uns mil·límetres de la pedra i podia «respirar».

Àngel músic

Sant Jeroni

Detall del mantell vermell

Sant